

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 64 (1979)
Heft: 12

Artikel: Scolaziun dils geniturs en Lumnezia : intervesta cun dus iniziants dalla scolaziun dils geniturs en Lumnezia
Autor: Riedi, F. / Demont, Rest C.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-882371>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 18.10.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Scolaziun dils geniturs en Lumnezia

Intervista cun dus iniziants dalla scolaziun dils geniturs en Lumnezia

Ilis davos onns eisi vegniu interpriu dabia per instradar cuors da scolaziun e formaziun per carschi. La Romania emprova adina puspei da porscher als Romontschs ina elecziun da referats e cuors pratics. Il success ei buca adina encuraschonts. Mo era en las singulas vischnauncas seradunan ins adina puspei tier seras da discussiun, tier seras da zambergiar e tier cuors pratics e quei senza grondas caneras e bahaultschas.

Nus essan s'interessai empauet da quellas varts e vein tscharniu quella ga la Lumnezia. Dus dils activs en quella gruppa, sur Felici Riedi e scolast Rest Cundrau Demont, ein stai prompts da risponder a nossas damondas en quei fatg. Nus sperein che l'iniziativa che vegn dalla Lumnezia possi svegliar tscheu e leu semegliontas interpresas.

La redacziun

1. La scolaziun dils geniturs vegn ad haver in scopo, formulei quel per Vossa Val!

«Seras da sentupada per geniturs»: Quei ei il patratg dominant, l'idea empalonta per la scolaziun dils geniturs en Lumnezia. Las seras da scolaziun duein esser ina pusseivladad da vegnir ensemen per ils geniturs, da s'informar e da sediscussiunar davart problems dalla veta, dall'educaziun, dalla religiun e. a.

Las seras da scolaziun han in intent social: promover il contact, schar sentir il singul educatur ch'el ei buca persuls cun ses problems, dar ad el agid, cussegl e sustegn.

Las seras da sentupada per geniturs ein buca mo en quei senn scolaziun ch'in referent docescha ed instruescha, mobein era en quei senn ch'ils participonts emprendan in da l'auter tedlond e reflectond il meini, l'experiencescha e l'idea da l'auter.

2. Tgi ha concepriu quell'idea e co ei quella iniziativa vegnida realisada?

Differentas uniuns da mummas ord ils vitgs han a sias uras dumandau cussegl tier la consultaziun da mummas a Glion co organisar cuors da

scolaziun per geniturs. Era davart l'uniun da mummas da vallada ei quei medem giavisch vegnius exprimius.

Sinquei ha la menadra dil liug da consultaziun per mummas, sora Gertrud Lämmle, priu contact cun differentas persunas ord la Val, ed ordlunder ei seformada ina grupp da lavur per scolaziun da geniturs en Lumnezia.

En sias empremas sentupadas ha la grupp saviu constatar che la purschida da cuors pratics ei zun cuntenteivla e sa senz'auter vegnir organisada els singuls vitgs. Pli grev eisi, aschia eisi semussau, d'organisar cuors da scolaziun cun temas specials che sedrezzan oravontut ad ina grupp pli pintga dil vitg: per exempel davart damondas d'educaziun digl affon pign e digl affon da scola sco era davart la scolaziun dils geniturs en general. En vesta a quella situaziun han ins vuliu far ina ulteriura purschida gest sil sector scolaziun dils geniturs.

3. Tgeininas ein stadas las difficultads specificas?

Scadina iniziativa, scadina interpresa sto quintar cun difficultads, aschia era la scolaziun dils geniturs en Lumnezia. Ina difficultad sedat dalla situaziun geografica. Nus vein eligi Rumein per liug da sentupada. Quei pretenda da certins in viadi da 15–20 minutas cun auto. Buca mintgin ei prompts da far quei viadi, cunzun geniturs che habiteschan els vitgs pli allontanai eisi buca schi sempel da motivar per tals sacrificis.

In problem (quel exista buca mo en Lumnezia) ei la «concorrenza» dalla televisiun. Igl ei pli sempel e pretenda pli pauc sacrifici ed engaschament da star en stiva caulda e mirar televisiun che dad ir a Rumein per tedlar, discussiunar e discuorer culs auters davart in problem ni l'auter.

Ina outra caussa ei era la collisiun cul program da lavur dallas uniuns els singuls vitgs. Quellas uniuns (cant, musica e. a.) absorbeschan bia geniturs, aschia ch'els ein buca prompts da passentar aunc dapli seras ordeifer lur famiglia.

La grupp da lavur per la scolaziun dils geniturs s'occupescha adina pusepei cun ina damonda: Co san ins motivar ils babs da far part dallas seras da formaziun e sentupada a Rumein? Ei setracta gie da seras da sentupada *per geniturs!* Daco ein savens quasi mo mummas presentas? Daco delegheschan ils umens las dunnas, sch'ei setracta d'ina occurenza d'instrucziun e formaziun? Delegheschan els forsa era la educaziun allas dunnas ed ein els cheutras buca confruntai cun problems dall'educaziun?

4. Organisaziun

a) *Con savens serimneis Vus per quei intent?*

Nus organisein dus cuors ad onn: in ha liug igl atun, l'auter la primavera. Contas seras che nus duvrein per in cuors dependa dalla tematica. Nus vein gia organisau cuors dad ina sera e tals da treis e quater seras, reparti-das sin treis jamnas. Cun quella caschun lessen nus exprimer nossa legria che pader Flurin Maissen arva adina puspei igl esch-casa e dat a nus albiert e metta a disposiziun l'entira casa per nossas seras da sentupada e formaziun. Nus engraziein ad el per sia aviartadad, sia cordialitad e hospitalitad.

b) *Tgei temas eligis Vus per Vossas sentupadas?*

Ina grupp da lavur ha enta maun l'organisaziun dalla scolaziun dils geniturs. Quella grupp elegia era ils temas, sebasond sils giavischs dils participonts. Ei setracta il bia d'ina tematica che seresulta dall'educaziun e dalla veta da famiglia. Cheu ina survesta dils temas tractai ils davos onns:

- Tgei fa la televisiun cun nus? Tgei fagein nus cun la televisiun?
- Leger – Co leger? Scuntrada cul sribent lumnezian Toni Halter
- Il carstgaun e sia sexualitad
- Co risdein nus a nos pigns
- Eisi necessari da risdar praulas e historias?
- Il svilup digl affon da scola
- L'educaziun religiosa
- Il svilup digl affon che va aunc buc a scola

c) *En tgei moda sespleiga quella instrucziun?*

– La preparaziun: La grupp da lavur elegia sco detg il tema. Ella enquera ils referents, ed en stretg contact cun els vegnan las singulas seras preparadas. La grupp da lavur enquera era sch'ei fa da basegns ils meinadiscussiun ed ha endamen cun quels e culs referents davart il tema e la metoda che cunvegn. Lu grupp da lavur surpren en collaboraziun culla uniun da mummas dalla Lumnezia la propaganda.

– Las seras: Las singulas seras da formaziun secumponan il bia da treis parts: cuort referat – discussiun en gruppas – discuors cul referent. La di-

scussiun en gruppas ei mintgamai viva; in mussament, ch'il basegns da vegnir ensemen e discussiunar in problem, ina damonda che pertucca l'educaziun e la veta da famiglia ei avon maun.

L'uniun da mummas Rumein/Degen prepara mintgamai in caffè che gida a scaffir ina atmosfera emperneivla per sediscussiunar.

d) Co ei la participaziun?

Il diember da participonts ei fetg variabels. Nus vein organisau cuors ch'ei vegni frequentai da varga 50 persunas ed auters che nus vein giu mo circa 15 participonts. Ei dependa dil tema. Il cuors «Co risdein nus a nos pigns?» ha giu mender resun che il tema «Il carstgaun e sia sexualitad». Tier mintga cuors croda la participaziun dils umens en egl. Ins beneventass in pli grond diember da lur vart.

e) Ei il resun positivs?

Nus vein mai fatg retschercas ni questiunaris davart nos cuors. Nossa risposta sebasea sin discuors persunals cun ils participonts. Tenor quels discuors beneventan mummas e babs zun fetg tals cuors ed els ein incantai dalla purschida e quei ton davart dils referents sco dils discuors en gruppas. Il fatg ch'il diember da participonts ei buca sesminuius dapi l'entschatta ei in segn positiv.

f) Tgeinins ein Vos plans pil futur?

En emprema lingia lein nus cuntinuar culs cuors da scolaziun pils geniturs a Rumein. Nus ponderein momentan co organisar in cuors davart il problem «Co menar ina gruppa?» «Co menar ina discussiun?». La necessitad da scolar sesez ed era ils meinadiscussiun ei cheu. In tal cuors vegn ad esser in grond agid per la gruppa da lavur e per tut quels che segidan cun quella sco meinadiscussiun.

Bien engraziament per Vossa orientaziun.